

Kommunstyrelsen

Joakim Bergsten
Miljöstrateg
joakim.bergsten@ekero.se

Förslag till samrådsyttrande - Vattenmyndighetens förslag till förvaltning av Norra Östersjöns vattendistrikt 2021-2027.

Dnr KS20/158

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen antar förslag till samrådsyttrande daterat 2021-03-02, beträffande Vattenmyndighetens förslag till förvaltning av Norra Östersjöns vattendistrikt 2021-2027.
2. Kommunstyrelsen ger kommunstyrelsens ordförande i uppdrag att underteckna samrådsyttrandet.

Sammanfattning av ärendet

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har tagit fram ett förslag på hur distriktets vattenförvaltning ska se ut under åren 2021–2027. Stadsbyggnadsförvaltningen har analyserat Vattenmyndighetens förslag och gjort en bedömning av hur förslaget kommer påverka Ekerö kommun.

I stort ställer sig stadsbyggnadsförvaltningen positiv till de åtgärder som Vattenmyndigheten föreslår för kommuner, åtgärderna bedöms alla ligga i linje med vad som krävs för att vi ska kunna uppnå miljökvalitetsmålen för vatten till 2027. Samtidigt är det tydligt att åtgärderna kommer, om de antas enligt förslaget, innebära utmaningar för kommunen i form av både förändringar i nuvarande arbetssätt och rutiner, men också i form av resursbehov till de tillkommande arbetsuppgifter som vi idag inte arbetar med i Ekerö kommun.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande – Stadsbyggnadsförvaltningen, 2021-03-03
Samrådsyttrande – Vattenmyndighetens förvaltningsförslag för Norra Östersjöns vattendistrikt 2021–2027, 2021-03-02



Ärendet

Kommunstyrelsen har möjlighet att lämna synpunkter på det förslag till förvaltningsplan, föreskrifter om miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram som länsstyrelsen i Västmanland, i egenskap av vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt, har tagit fram. I underlaget ingår även en miljökonsekvensbeskrivning samt en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka. Förvaltningen av våra vattenresurser är en del av EU:s gemensamma vattenpolitik och styrs genom det så kallade vattendirektivet. Den föreslagna vattenförvaltningen gäller vattenarbetet i vattendistriktet under åren 2021-2027.

Samrådet gäller totalt fem olika delar och vattenmyndigheten önskar att svaren lämnas via en webbenkät. Det finns möjlighet att lämna synpunkter på alla delar som är relevanta för respektive organisation. De fem delarna är:

1. Förvaltningsplan, den beskriver i stora drag hur vattnen i distrikten mår, samt hur de övervakas och förvaltas. Förvaltningsplanen pekar också ut riktningen för förvaltningen av vattenmiljön i distriktet på kort och lång sikt.
2. Förslag till föreskrifter om miljö kvalitetsnormer för enskilda vattenförekomster. Miljö kvalitetsnormerna anger vilken kvalitet ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt. Vattnets kvalitet bedöms efter ett stort antal ekologiska och kemiska faktorer. Normalt ska en vattenförekomst nå minst "god status", men det kan finnas omständigheter som möjliggör undantag från kravet på god status. Det kan också finnas tillfällen då "god status" ska nås vid en senare tidpunkt.
3. I åtgärdsprogrammet anges vad myndigheter och kommuner behöver göra för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Åtgärdsprogrammet är juridiskt bindande enligt miljöbalken. Varje åtgärdsmyndighet och kommun ansvarar därmed för att genomföra sina åtgärder. Det kan handla om att ta fram vägledning, prioritera resurser till de platser där vattenåtgärder ger störst effekt, eller att genom tillsyn ställa krav på en verksamhet som har ett utsläpp av ett miljöfarligt ämne till vatten. Åtgärdsprogrammet beskriver också samhällsekonomiska konsekvenser av åtgärderna samt förväntade konsekvenser för miljön.
4. Delförvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de tilltagande problemen med vattenbrist. Planen beskriver arbetet med att åtgärda och förebygga problemen och innehåller en del förslag till riktade åtgärder som ligger inom de centrala myndigheternas eller länsstyrelsens ansvarsområden.
5. Miljökonsekvensbeskrivningen till Åtgärdsprogram 2021–2027 identifierar och beskriver den betydande miljöpåverkan som åtgärdsprogrammets genomförande kan innebära. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer inte att revideras efter samrådet. Synpunkter som gäller miljökonsekvenserna kommer istället att beaktas vid beslut om att fastställa åtgärdsprogram, förvaltningsplan och miljö kvalitetsnormer.

Miljö kvalitetsnormer

Ytvatten runt Ekerö hör till sex olika vattenförekomster; Görvältn, Fiskarfjärden, Rödstensfjärden, Prästfjärden, Långtarmen samt Hilleshögsviken.

Den ekologiska statusen i de aktuella vattenförekomsterna är idag god eller måttlig. Generellt gäller att de vatten som har bedömts ha god ekologisk status, ska fortsätta ha en god vattenkvalitet. Där statusen är sämre än god, krävs åtgärder för att statusen ska förbättras så att den är god senast 2027.

När det gäller den kemiska statusen finns ett par ämnen som är problematiska i alla ytvatten i Sverige, bromerade difenyleter (PBDE) och kvicksilver. PBDE är en industrikemikalie som främst används som flamskyddsmedel i bl.a. textil, möbler, plastprodukter, elektroniska produkter och byggnadsmaterial. PBDE sprids till miljön via läckage från varor och avfallsupplag, samt via atmosfäriskt nedfall. När det gäller kvicksilver är orsaken till de förhöjda värdena främst atmosfärisk deposition vars ursprung är globala utsläpp från tung industri och förbränning av stenkol. Ett undantag i form av mindre stränga kvalitetskrav har satts för både PBDE och kvicksilver eftersom det bedöms vara tekniskt omöjligt att sänka halterna till de nivåer som motsvarar god kemisk ytvattenstatus.

Vid sidan om de generella problemen med PBDE och kvicksilver har vissa vattenförekomster runt Ekerö problem med tributyltennföreningar (TBT), antracen, PFOS, bly, koppar och kadmium. I dessa fall föreslås en tidsfrist till 2027 innan den goda statusen ska uppnås. Miljö kvalitetsnormerna är styrande för myndigheter och kommuner och åtgärder krävs för att normerna ska klaras.

I Ekerö kommun finns också en grundvattenförekomst, Ekerö-Munsö. Denna har idag både god kemisk och kvantitativ status och här gäller förstås att den goda statusen skall behållas.

Åtgärdsprogram

I åtgärdsprogrammet beskrivs vad myndigheter och kommuner behöver göra inom sina respektive ansvarsområden för att följa miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten. Totalt föreslås 60 administrativa åtgärder varav åtta riktar sig till kommuner. Nedan beskrivs de åtta åtgärder som riktar sig till kommuner med en bedömning av vilka ekonomiska konsekvenser åtgärderna kan få för Ekerö kommun.

1. Kommunen ska tillsammans med andra myndigheter, länsstyrelser och regioner inom sina respektive ansvarsområden planera för att genomföra åtgärderna i åtgärdsprogrammet på ett strukturerat och integrerat sätt i den ordinarie verksamheten.



Detta är en ny åtgärd i programmet 2021–2027 och skulle medföra att vi i Ekerö kommun behöver arbeta mer systematiskt och i större utsträckning samordnat med andra kommuner och myndigheter. Åtgärden innebär ett ökat behov av personella resurser i Ekerö kommun jämfört med idag.

2. Alla centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner ska senast i februari varje år rapportera till Vattenmyndigheten vilka åtgärder som genomförts under föregående kalenderår.

Detta görs redan och innebär därmed ingen förändring.

3. Kommunerna ska genomföra en förvaltningsövergripande vattenplanering utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Fokus ska vara på de yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Åtgärden ska vara vidtagen senast två år efter att åtgärdsprogrammet fastställs och ska sedan uppdateras kontinuerligt.

Detta är nytt i åtgärdsprogrammet för 2021-2027 och skulle innebära att vi som kommun måste arbeta mer med vattenplanering och på ett mer systematiskt och förvaltningsövergripande sätt än vad vi gör idag. Åtgärden bedöms i första hand påverka arbetssätt och rutiner inom kommunen men kan också komma att påverka prioritera inom olika förvaltningar. Åtgärden i sig bedöms inte innebära några betydande kostnadsökningar för Ekerö kommun.

4. Kommunerna ska utöka och prioritera sin tillsyn av miljöfarliga verksamheter, förorenade områden samt jordbruk och liknande verksamhet i avrinningsområden där det finns en risk att miljö kvalitetsnormerna inte klaras. Vid genomförandet av åtgärden ska kommunerna planera och prioritera sin tillsyn så att den i större utsträckning än hittills omfattar behovsstyrd tillsyn som utgår från ett avrinningsområdesperspektiv. Kommunerna behöver också i större utsträckning ställa tydliga krav på verksamhetsutövares egenkontroll och kontrollera utformningen av och innehållet i kontrollprogram.

Denna åtgärd finns till stor del i nuvarande åtgärdsprogram, men i förslaget för 2021–2027 betonas bland annat att kommunen ska utöka och prioritera sin tillsyn av förorenade områden. Detta arbete är väldigt viktigt men också resurskrävande, för att arbetet ska kunna genomföras utan att nedprioritera andra viktiga tillsynsområden kommer ökade resurser krävas.

5. Kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Kommunerna behöver anordna skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller med ett uttag på



mer än 10 m³/dygn. Kommunen ska också göra en översyn av äldre vattenskyddsområden och vid behov revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter, samt bedriva systematisk tillsyn över vattenskyddsområden. Kommunen ska även säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag. Åtgärden ska genomföras i samarbete med Länsstyrelserna och vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Åtgärden finns i nuvarande program men är i aktuellt förslag tidsatt. Ekerö kommun har inte arbetat aktivt med de här frågorna tidigare vilket innebär att även om vi påbörja arbetet snarast så kommer det bli svårt att bli klar inom den tid som föreslås. Åtgärden kommer också innebära ökade kostnader för stadsbyggnadsförvaltningen då kommunorganisationen idag inte har den kompetens som krävs för att utföra arbetet.

6. Kommunerna ska genomföra översikts- och detaljplanering samt prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen, på ett sådant sätt att det bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas.

Åtgärden finns i nuvarande program men har reviderats i förslaget. Det nya förslaget bedöms inte medföra några ökade kostnader för Ekerö kommun.

7. Kommunerna ska upprätta eller revidera en VA-plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas.

Åtgärden finns i nuvarande program men har reviderats i förslaget. Arbetet med att revidera kommunens VA-plan har påbörjats, åtgärdsförslaget bedöms därmed inte påverka Ekerö kommun.

8. Kommunerna ska verka för att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar från småskalig förbränning. Åtgärden ska genomföras kontinuerligt. Exempel på åtgärder som kommunen kan vidta för att minska utsläppen är informationsinsatser eller att införa begränsningar för eldning av trädgårdsavfall inom detaljplanelagt/tätbebyggt område.

Åtgärden kvarstår från nuvarande program och bedöms inte påverka kommunen ekonomiskt.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

I det omfattande samrådsmaterialet har stadsbyggnadsförvaltningen främst fokuserat på förslaget till miljökvalitetsnormer i de vattenförekomster som berör Ekerö kommun, samt på åtgärdsprogrammet och de åtgärder som påverkar kommunen.

När det gäller miljökvalitetsnormerna välkomnar vattenmyndigheten synpunkter både på förslag till föreskrifter och på beslutsunderlag och föreslagna miljökvalitetsnormer.

Stadsbyggnadsförvaltningen har inget att invända mot de miljökvalitetsnormer som föreslås med dess undantag och tidsfrister. Förvaltningen är också positiv till att beslutsunderlaget som ligger till grund för vattenförekomsternas statusklassning redovisas öppet på VISS tillsammans med en motivering och bedömning av klassningens tillförlitlighet, vikten av en kontinuerlig och utbredd miljöövervakning blir därmed tydlig. En hög tillförlitlighet i vattenförekomsternas statusklassning är inte minst viktig vid tillsyn och prövning av verksamheter eftersom tillsynen ska utgå från åtgärdsbehovet i vattenförekomsterna. Mer resurser till miljöövervakning är därför önskvärt både på regional och kommunal nivå.

När det gäller förslaget till åtgärdsprogram tar vattenmyndigheten gärna emot förslag på förbättringar och förändringar kring respektive åtgärd. Vattenmyndigheten önskar särskilt kommentarer på åtgärder om vägledning, tillsyn och rådgivning inom relevanta områden.

Stadsbyggnadsförvaltningen är genomgående positiv till de åtgärder som föreslås för kommuner i det nya åtgärdsprogrammet. Det är i stor utsträckning frågan om att växla upp tempot i saker som vi i kommunen redan gör och skapa ett mer strukturerat och målinriktat arbete för att nå miljökvalitetsnormerna i kommunens vattenförekomster. Det står dock klart att om det ska bli möjligt för Ekerö kommun att följa de åtgärder som föreslås så kommer det på flera områden kräva nya arbetsätt jämfört med idag.

När det gäller föreslagna åtgärder inom miljötillsyn, så kommer tillsynen i större utsträckning än hittills utgå från ett avrinningsområdesperspektiv vilket stadsbyggnadsförvaltningen välkomnar. Ett ökat samarbete med andra kommuner och myndigheter kommer dock kräva att mer personal avsätts. Att tillsyn av förorenade områden lyfts upp som ett prioriterat tillsynsområde vid sidan av verksamheter som länge uppmärksammats är också positivt. Utredningarna av förorenade områden är dock ofta komplicerade och resurskrävande och det är inte alltid möjligt att identifiera en ansvarig verksamhetsutövare. En ökad prioritering av förorenade områden i Ekerö kommun kommer kräva mer resurser än idag. Utökad tillsyn av förorenade områden kommer sannolikt inte helt kunna finansieras genom taxan. För att minska kostnaderna för kommunen är det därför angeläget att arbeta för statlig medfinansiering inom detta tillsynsområde.

När det gäller åtgärdsförslaget kring att säkerställa långsiktigt skydd för nuvarande och framtida vattentäkter är stadsbyggnadsförvaltningen positiv till att dricksvattnet, som är en fundamental resurs, skyddas. Att åtgärden är tidssatt kan också vara viktigt för att inte arbetet ska skjutas på framtiden. Stadsbyggnadsförvaltningen befarar dock att den nu föreslagna tidsgränsen på tre år för att genomföra åtgärden kan vara svår att klara för Ekerö kommun. Inte minst då åtgärden består av flera olika delar; skydd för allmänna och enskilda

dricksvattentäkter, översyn och eventuell revidering av äldre vattenskyddsområden, tillsyn över vattenskyddsområden samt kontroll av att tillståndspliktiga vattentäkter har nödvändiga tillstånd. Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår att de olika delarna inom åtgärden prioriteras och tidsätts separat.

Barnkonsekvensanalys

Bedömning görs att beslutet inte får påtagliga direkta eller indirekta konsekvenser för barn och det behöver därför ej göras en barnkonsekvensanalys.

Beslutet expedieras till

Planeringsenheten, Stadsbyggnadsförvaltningen

Tommy Eriksson
Miljö och stadsbyggnadschef

Emma Embretsen
Planeringschef